

Styre: Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak: 47/17

Møtedato: 05.09.2017

Dato: 25.08.2017

Arkivsaksnr: 2017/10582-

INGHA

Forslag om oppretting av integrert masterprogram i PPE (Philosophy, Politics and Economics)

Dokumenter i saken:

1 vedlegg:

Notat fra fagmiljøer ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for økonomi.

Bakgrunn

Philosophy, Politics and Economics (PPE) omfatter fagene filosofi, statsvitenskap og økonomi. Det ble første gang etablert som et studium ved Universitetet i Oxford på 20-tallet, og finnes nå ved et betydelig antall universiteter verden over, først og fremst i England, Nord-Amerika og Europa. I Skandinavia er det i dag bare Universitetet i Lund som tilbyr et slikt studium. (Universitetet i Tromsø har tidligere hatt et bachelorstudium, men det er nå nedlagt).

Fagmiljøer ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for økonomi har nå lagt fram et notat med forslag om oppretting av et integrert masterprogram i PPE ved Universitetet i Bergen.

Notatet gjør rede for studiets innhold, rekrutteringsgrunnlag, samfunns- og arbeidslivsrelevans. Studietilbudet tenkes opprettet som et 5-årig integrert masterprogram med 20 studieplasser fra og med studieåret 2019-20.

Notatet går ikke inn på detaljer i organisering og finansiering av programmet. De to fakultetene og de tre instituttene som er involvert vil måtte avklare fordeling av faglig og administrativt ansvar, ressursmessige forpliktelser og resultatinntekter i den videre planleggingen av programmet.

Dekanens kommentarer

Forslaget om oppretting av et studietilbud i Philosophy, Politics and Economics (PPE) virker lovende. Programmet er samfunns- og samtidsaktuelt, og det kan antas at rekrutteringsgrunnlaget er til stede for 20 studenter pr år.

Programmet bygger på tverrfaglig forskning, det vil innebære undervisning på tvers av fakultets- og instituttgrenser, og også tematisk vil det støtte opp om UiBs strategiske satsningsområder.

Fagmiljøene anbefales å arbeide videre med planene for programmet slik at søknad om oppretting kan legges fram og behandles på vanlig måte ved de to fakultetene i vårsemesteret 2018.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret stiller seg positivt til planene om utarbeiding av studietilbud i PPE ved UiB og ser frem til å motta søknad om oppretting av programmet.

Jørgen Magnus Sejersted
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Integrert master i PPE ved Universitetet i Bergen

PPE (Philosophy, Politics and Economics), er et tverrfaglig studium som kombinerer filosofi, statsvitenskap og økonomi. Denne fagkombinasjonen gir en unik mulighet til å forstå verden og til å utvikle ferdigheter som er nyttige i en rekke forskjellige sammenhenger. PPE-studiet utdanner blant annet folk til forvaltningen og til frivillig sektor, men også politikere, journalister og mennesker som jobber i finanssektoren. Et slikt studium har i lang tid eksistert i England, og har de siste tiårene også etablert seg i en rekke andre land. Norge har hatt et slikt program i Tromsø, men av forskjellige grunner er det der nedlagt.

De tre fagene sammen gir en solid kompetanse for alle som er interessert i karrierer der policykompetanse er ønskelig. Filosofien oppøver evner til analytisk tenkning med fokus på kvaliteten i argumentasjon. Samtidig diskuterer filosofer mange av de grunnleggende spørsmålene som er nødvendig for å forstå og ta stilling til den verden vi lever i: Hva er rettferdighet? Er abort umoralsk? Hvordan bør vi forholde oss til klimaendringene? Statsvitenskapen gir avgjørende forståelse av politiske prosesser og utrunder studenter med kunnskaper om kvalitativ og kvantitativ empirisk forskning. Økonomifaget handler om hvordan aktører skaper verdier gjennom effektiv bruk av knappe ressurser samt hvordan disse ressursene fordeles.

PPE-faget forener disse disiplinene ut fra en overbevisning om at for å forstå sosiale fenomener må man analysere dem fra forskjellige perspektiver og benytte seg av forskjellige analytiske tilnærminger. Studiet kombinerer emner gitt ved de enkelte instituttene med egne PPE-kurs der de forskjellige perspektivene inngår i dialog med hverandre og settes opp mot hverandre. Skal man for eksempel ta stilling til en foreslått skattereform må man vurdere den ut fra en teori om hva som er rettferdig fordeling (filosofi), man må analysere den ut fra hvilke effekter den vil ha (økonomi) og man må vurdere hva som skal til for at den skal vinne oppslutning i det politiske system (statsvitenskap).

PPE studenter vil tilegne seg ferdigheter knyttet til å forstå, analysere og vurdere informasjon raskt og effektivt. Studiet gjør studentene i stand til å kjenne igjen ideer og argumenter som brukes i offentligheten, vite hvor disse argumentene kommer fra og vurdere hvilke konsekvenser de vil ha om de blir satt ut i livet. Den tverrfaglige tilnærmingen gjør det mulig å se sammenhenger mellom politiske, økonomiske og sosiale fenomener på en måte som ikke kan oppnås ut fra et enkeltperspektiv.

Disse ferdighetene er av avgjørende betydning i dagens virkelighet. Verden står i dag overfor utfordringer som klimaendringer, robotifisering og demografisk endring. Hvordan vi skal forholde oss til disse utfordringene krever tverrfaglige tilnærminger som blant annet evner å kombinere forståelse for politiske institusjoner, empirisk basert kunnskap og evne til nytenkning. PPE-studiet utrunder studentene med ferdigheter som er spesielt velegnet for denne type utfordringer.

Ved Universitetet i Bergen er det spesielt gode forutsetninger for å etablere et PPE-program. Det eksisterer sterke forskningsmiljøer innenfor det vi bredt kan kalle velferdsforskning og forskning på rettferdig fordeling. Institutt for sammenlignende politikk har lenge vært ledende innenfor komparativ velferdsforskning og institutt for økonomi har ledende velferdsøkonomer. Ved Institutt for Filosofi og førstesemesterstudier er det de siste årene etablert sterke forskningsmiljøer innenfor etikk og politisk filosofi med spesielt fokus på spørsmål om rettferdig fordeling og rettferdig prioritering innenfor helsevesenet. Forskere innenfor disse feltene har allerede et utstrakt samarbeid eller konkrete planer om samarbeid. De tre fagene har også lang erfaring i å samarbeide med undervisning av felles kurs.

En rekke av de viktigste spørsmålene i samtiden har global karakter. De tre fagmiljøene arbeider med forskjellige problemstillinger knyttet til global rettferdighet og utviklingsforskning og har lenge hatt samarbeid med ledende fagmiljøer som Chr.Michelsens institutt (CMI) og Institutt for global helse og samfunnsmedisin. Det eksisterer også et utstrakt samarbeid med kinesiske universiteter ved Institutt for sammenlignende politikk og Institutt for filosofi og førstesemesterstudier.

Et PPE-studium legger også grunnlaget for fruktbar fagkritikk på tvers av institutter og fakulteter. Det pågår for øyeblikket et forsøk på fornying av økonomifaget for å gjøre det mer bevisst på begrensningen av eget fag og åpent for andre faglige tilnærminger. En slik form for fagkritikk er en styrke. Alle fag har behov for kontinuerlig å bli utfordret fra andre faglige perspektiver. Et PPE-studium vil institusjonalisere kontakt på tvers av faglige grenser og på lang sikt bidra til et bedre universitet og et bedre nasjonalt fagmiljø.

Vurdering av studentgrunnlaget for et PPE studium

I Storbritannia er PPE-studiet et elitestudium med langt flere søkere enn det som kan tas opp. Topp-politikere og andre ledere har ofte gjennomgått et slikt studium. Forholdene i Storbritannia er ikke direkte overførbare til Norge, men det er likevel ingen grunn til å tro at

studiet ikke vil tiltrekke seg studenter. Ettersom Bergen vil være det eneste sted i Norge med et slikt studietilbud, er det også rimelig å regne med at studiet vil gi en økning av studenter som søker seg til Bergen, og ikke bare tiltrekke seg studenter som ellers ville ha studert et av de tre fagene i Bergen.

Et PPE-studium i Bergen følger opp strategiplanens vektlegging av tverrfaglig forskning og undervisning. Det har vist seg å være vanskelig å sette i gang levedyktige, tverrfaglige og tverrfakultære studieprogrammer, både i Bergen og andre steder. Det er to grunner til det. For det første, har programmene ikke hatt et studieløp som fører til en avsluttet mastergrad uten at studentene tar en full disiplinbasert spesialisering i Bachelorstudiet. Dette gjør at studenter som blir tatt opp på det tverrfaglige programmet flytter over til disiplinbaserte programmer i løpet av det første studieår. For det annet, har en basert seg på eksisterende, disiplinbaserte kurs som settes sammen til en grad, uten at studentene ser den faglige sammenheng mellom enkeltfagene og hvordan de gjensidig støtter opp om hverandre. Det foreslåtte PPE-studium har tatt hensyn til begge disse utfordringene ved å tilby en integrert mastergrad samtidig som det i stor grad tilbys egne kurs med samundervisning av lærere fra alle tre disipliner.

Faglige krav til PPE-studiet

Det foreslås opprettet et integrert masterstudium i PPE i Bergen. Vi har vurdert å opprette et slikt studium på Bachelornivå, men har konkludert med at det ikke er mulig å få inn stor nok bredde og spesialisering på 3 år innenfor et slikt tverrfaglig studium. Dette har også London School of Economics konkludert med da de innførte sitt fireårige bachelorstudium for et par år siden.

Vårt forslag inkluderer både obligatoriske og valgfrie emner, innenfor mastergradens 300 studiepoeng. Vår skisse forutsetter at studentene oppfyller følgende krav:

- 20 stp Exphil og Exfac
- 160 studiepoeng fra hver av de tre disiplinene statsvitenskap, filosofi og økonomi, og egne PPE kurs, bestående både av obligatoriske emner og valgfrie emner innenfor hver av disiplinene.
- 30 studiepoeng egne PPE emner på masternivå
- 60 studiepoeng spesialisering innenfor en av disiplinene, eller kombinasjon av disipliner, i form av emner på masternivå
- 30 studiepoeng masteroppgave

Vi vil utarbeide et opplegg der det første året er felles for alle studenter slik at det utvikles en «kullfølelse» blant studentene. Det vil bli lagt opp til at studentene har et utenlandsopphold i løpet av studietiden, og anbefalt studieløp vil gi rom for et anbefalt semester der et slikt utenlandsopphold kan gjennomføres. I tråd med UiBs satsing på USA, Japan og BRICSlandene vil vi prioritere opplegg i disse landene. Både FoF og Sampol har gode kontakter i Kina og vi vil legge vårt utenlandsprogram i nær tilknytning til UiBs Kinasatsing gjennom Det juridiske fakultet. Dette vil gi også en gjensidig positiv synergi-effekt for kontaktene mellom PPE-programmet og juridiske fagmiljøer.

I tråd med universitetets handlingsplan for kvalitet i utdanning, vil vi legge inn følgende i studieløpet:

- Praksisplasser. Vi vil benytte oss av eksisterende kontakter ved de tre institutter, både i Bergensområdet, nasjonalt og internasjonalt
- Kobling til forskning. Vi vil gi studentene tilbud om å være med i aktive forskergrupper der de tre instituttene allerede har aktivt forskningssamarbeid, som innenfor helseprioriteringer, rettighetsforskning, eller forskning på ulikhet.
- Fokus vil være globale samfunnsutfordringer, også i tråd med UiBs satsingsområde

Eksempler på kurs som kan inngå som obligatoriske fra hvert av de tre fagmiljøene:

Econ 110 Mikroøkonomiske grunnbegrep og markedsteori

Econ 130 Makroøkonomi I

Econ 140 Matematikk for økonomer

Econ 240 Statistikk og økonometri

Econ 210 Velferd og økonomisk teori

Sampol 103 Samfunnsvitenskapene + ideologier

Sampol 106 Statsmaktens organisering

Sampol 214 Politisk økonomi

Sampol 307 Forskningsdesign

Fil 120 Filosofihistorie

Fil 128 Etikk

Fil 216 Politisk filosofi

Fil 219 Vitenskapsteori

Tidsplan for oppretting av et PPE studieprogram

Dette er bare en skisse til et studieprogram som vil bli lagt fram for de to Fakultetene og Universitetsstyret i løpet av høsten for et prinsippvedtak om at UiB ønsker å sette i gang et slikt studieprogram. Forutsetningen for gjennomføring er at UiB tilføres *nye* studieplasser, som igjen fordrer at Departementet tilfører UiB 20 nye studieplasser for et PPE-program. PPE programmet er tenkt å tiltrekke seg studenter som ellers ikke ville søke til Bergen. Videre er det nødvendig at det opprettes egne, tverrfaglige kurs, og ikke bare gjøres bruk av allerede eksisterende, disiplinbaserte kurs. Dette er en forutsetning for at programmet skal være levedyktig. Dersom Universitetsstyret vedtar å opprette programmet, og Departementet gir dette sin tilslutning for budsjettet i 2019, vil PPE-programmet kunne starte opp høsten 2019. Utarbeiding av en studieplan vil derfor måtte starte opp i begynnelsen av 2018, og gjøres parallelt med budsjettarbeidet. Fagmiljøene er villig til å sette i gang denne prosessen dersom Universitetsstyret gir sin tilslutning, selv om det ikke er noen garanti for at Departementet vil opprette nye PPE studieplasser.

Det er av avgjørende betydning for suksessen til dette programmet at de som underviser kjenner til hverandres fagområder og forskningsområder. Det er allerede god kontakt mellom forskere på de tre samarbeidende institutter, men vi vil allerede nå sette i gang pilotkurs slik at kontakten styrkes ytterligere og vi får erfaring med samundervisning allerede før et eventuelt vedtak om oppretting. Det har tidligere vært samarbeidsundervisning mellom to institutter; vi vil nå gå i gang med undervisning der alle tre fagområder er representert.

Bergen, 23.08.2017

Reidar K. Lie

Instituttleder,

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier